

Komentář k hodnocení výsledků v Modulu 1 FORD: 5.7 Social and economic demography

Zpracoval: doc. RNDr. Petr Rumpel, Ph.D.

1) Celkový počet hodnocených výsledků, počet uzavřených hodnocení, počet a podíl výsledků hodnocených jednotlivými stupni, průměry.

Celkový počet předložených výsledků do hodnocení M1 ve FORD 5.7 v hodnocení v 2022 byl 24 a hodnocených výsledků je 23. Nebyl hodnocen „výsledek“ ZČU (Zahraniční zkušenosti s revitalizací), takže počet uzavřených hodnocení je 23. Celkový průměr hodnocení činí 2,86. V rámci kritéria Přínos k poznání bylo hodnoceno 13 výsledků a průměr činil 2,38. V rámci kritéria Společenská relevance bylo hodnoceno 10 výsledků (jeden nehodnocen) a průměr hodnocení činil 3,20. Vzhledem k tomu, že v 14 případech se hodnocení rozcházelo o jeden stupeň, takže mohl a musel výstup zhodnotit garant hodnocení. Ochota vědeckých pracovníků ujmout se hodnocení (a také pak realizovat kvalitní hodnocení v daném čase) je obecně nízká – garant často získává souhlas telefonicky. Viz tabulka v excelu.

Přínos poznání: Jako 1-špičkové (world leading) byl hodnocen 2 výsledky v kritériu přínos poznání, a to vždy recenzovaný článek v odborném časopise. U jednoho článku došlo k hodnocení garantem (UPOL, *Networked based definition of functional regions*), a to ze známek 1 a 2. Jako 2-excelentní bylo zhodnoceno 6 výsledků, zejména odborné bibliometrizované články Jimp (PP 5x, SR 1x). Jako 3-velmi dobrý bylo hodnoceno 9 výsledků (PP 5x a SR 4x). Jako 4-průměrné bylo zhodnoceno 5 výsledků, a to zejména výsledky v kritériu Společenská relevance (4xSR a 1xPP).

Společenská relevance: V rámci kritéria Společenská relevance bylo hodnoceno 10 výsledků a průměr činil 3,2. V kritériu Společenská relevance nebyl žádný výsledek hodnocen 1- jako špičkový. Jako 2-excelentní 1, jako 3-velmi dobrý 4, jako 4-průměrný 4 a 5-podprůměrný 1.

Zařazení výsledků pod FORD 5.7 „Social and economic geography“, do D-Ford (Podobory; jako například Cultural and economic geography) a do Kritéria hodnocení je dlouhodobě sporné, jak jsem uváděl již v několika předchozích Zprávách k M1 FORD 5.7 (a dříve také FORD 5.9). Nalézt příklady chybného zařazení je lehké na první pohled, a to dle názvu článku (Call the witness ..., Art, religion, resistance ...), dle časopisu (Memory studies) či dle oborové či institucionální příslušnosti autora (FSS UK, Katedra ruských a východoevropských studií). Navrhuji, aby chybné zařazení do FORDu bylo možno korigovat či sankcionovat. Za zamyšlení stojí motivace autorů výsledku (či odpovědných pracovníků VO) zařadit výsledek pod FORD 5.7. či pod D-FORDy (Podobory). Zodpovědní pracovníci výzkumných organizací a možná ani autoři neumí stále rozlišit mezi kritériem přínos k poznání a společenskou relevancí. Jako negativní příklad uvádím výsledek „*Jewish settlement plans in Bohemia from the first half of the 18th century*“, zařazený Národním archivem pod Společenskou relevanci. Některé výsledky měly být zařazeny do jiných FORDů, zejména se týká FSS UK, která zcela chybně předložila výsledek „*Call the witness*“ FORD 5.7. (spíše FORD 6.x, s pochybami pak 5.9). Viz pro přehled excelovská tabulka.

Obecně lze konstatovat, že lépe jsou (již dlouhodobě) hodnoceny výsledky v kritériu Přínos k poznání (průměr 2,38) než v kritériu Společenská relevance (průměr 3,20). V rámci kritéria Přínos k poznání se jednalo zejména o bibliometrizované články (J=11 výsledků) v zahraničních časopisech s vyšším impact faktorem. Zde vznikají pochybnosti, zda je do budoucna správné v rámci M1 zařazovat bibliometrizované odborné časopisecké články

hodnocené a zohledněné hlavně v Modulu 2. Monografií (B) bylo 5 monografie a 1 kapitola v monografii (C). V kritériu Společenská relevance byly 2 výstupy (N - metodiky, mapy) hodnoceny vždy jako 3 v kritériu Společenská relevance.

Co se týče zařazení do D-FORD. Pod Cultural and economic geography bylo zařazeno 6 výsledků (některá zařazení jsou vysoce sporná), pod Urban studies 7 (jeden nehodnocen), pod Environmental sciences social aspects 5, pod Transport planning and social aspects of transport 2 výsledky a 4 výsledky nebyly zařazeny pod D-Ford (Podobor nebyl definován).

2) Špičkové výsledky: charakteristika, jazyk, VO, typ výsledku, prestiž nakladatelství či časopisu, zdůvodnění – hlavně u výsledků, kde by zařazení mohlo být vnímáno jako sporné.

Ve FORD 5.7 byly jako 1 world-leading zhodnoceny 2 výsledky – vždy je druh výsledku recenzovaný odborný článek J. První výsledek „*Social determinants of environmental health*“ (PřF UK, Josef Novotný a kol.), která byl publikován v prestižním odborném časopise *Science of the total environment* v jazyce anglickém, kritérium přínos poznání, podobor *Cultural and economic geography* byl hodnocen jednoznačně oběma hodnotiteli. Druhým výsledkem byl odborný článek „*Networked based definition of functional regions*“ v recenzovaném odborném časopise *Journal of Transport geography* (PřF UPOL, Klapka Pavel a kol., hodnocení hodnotiteli 1 a 2) a hodnocení je hodnocením garanta. Jako 2-excelentní bylo hodnoceno 6 výsledků, z toho 5 v přínos poznání (zde zejména bibliometrizované odborné články druh J) a 1 v kritériu Společenská relevance monografie v jazyce anglickém v nakladatelství Routledge (VŠE, Pělucha, Urban studies).

3) Podprůměrné výsledky: počet, VO, nejčastější důvody; výsledky, které nebyly zaslány vzdáleným hodnotitelům. Komentář.

Jako (empiricky) podprůměrné výsledky vykazujeme výstupy hodnocené 4 a 5, což bylo 5 výsledků, zejména v kritériu Společenská relevance. Podprůměrné výsledky předložily VO: FA VUT BRNO, VŠE Fakulta managementu Jindřichův Hradec, FF UPOL Olomouc, EF JIČ, Moravská vysoká škola Olomouc. Výsledek B-odborná kniha EF ZČU „*Zahraniční zkušenosti s revitalizací...*“ (společný s Fakultou managementu VŠE) nebyl hodnocen – nebyl nahrán správný výsledek (nahrána byla jiná B publikace).

Viz příklady podprůměrných výsledků:

5 – „*Configurative urbanism-the forgotten theory of our urban future*“ zařazen jako O (ostatní výsledky), avšak jedná se o článek ve sborníku z konference (FA VUT Brno, Radek Toman, společenská relevance, nezařazen do D-FORD.)

„Jedná se o článek ve sborníku z konference. Text vychází z autorových úvah a relativně úzkého okruhu literatury. Z hlediska společenské relevance jde o přehledový text o skutečnostech, jejichž hodnocení je v architektonickém diskurzu přítomno již dlouhodobě. Text je jen informativní a nepřináší žádný inovativní pohled pro českého čtenáře na problematiku. Výsledek jen popisuje teorii konfigurativního urbanismu/plánování architekta Aldo van Eycka z roku 1962 a příklady realizací *Pieta Bloma* (autor známých *Kubuswoningen* - cube houses – v Rotterdamu) z 50.-70. let minulého století. Článek ale nenabízí žádné návrhy současného využití teorie konfigurativního urbanismu a plánování měst ani v Číně (jak je nastíněno) ani v Česku. Anglický jazyk je velmi jednoduchý a neodpovídá standardům akademických publikací, což by i při rozvinuté obsahové stránce znamenalo jen omezené uplatnění v zahraničí. Výsledek je celkově na podprůměrné úrovni, nenabízí vlastní tvůrčí

přínos, který by mohl být využitelný v praxi. Pouze upozorňuje na zapomenutou teorii a sděluje, že má potenciál pro využití, aniž by byl tento potenciál uchopen a rozvíjen. U výsledku nelze očekávat uplatnění v oblastech veřejného zájmu.“

4-podprůměrné: Krbová, J., Ježek, J., Musil, M., Sabolovič, M., Kopp, J., Šimůnková, K. *Revitalizace městských center a veřejných prostranství*. Druh výsledku O Ostatní (jedná se však o odbornou knihu), Podobor Urban studies. VŠE Fakulta managementu, Jindřichův Hradec (avšak spoluautoři jsou také z ZČU atd.).

„Přílohou k hodnocení výsledku Zahraniční zkušenosti s revitalizací městských center jsou dva soubory. Jako text výsledku k hodnocení je vložena stejnojmenná kniha, jako nepovinný soubor je přiložen text označený jako metodika. Hodnotiteli je předložen výsledek typu O/ostatní, přitom forma výsledku je odborná publikace. toto hodnocení se vztahuje výhradně k obsahu dokumentu přiloženému jako text výsledku a bude posuzován jako odborná kniha, protože fakticky odbornou knihou je. Na text v nepovinné příloze označený jako Metodika nemůžeme tedy při hodnocení brát zřetel. Kniha je podle názvu zaměřena na zkušenosti s revitalizací městských center ze zahraničí, přesto na úvodní stovce stran popisuje stav víceméně obecně, případně v České republice. Chybí exaktnější vymezení pojmů a jejich přesné používání. V názvu se hovoří o centrech měst, ale v textu se tento pojem volně zaměňuje s historickým centrem/jádrem, někde dokonce s městem jako takovým. Obecné informace z oblasti urbánní historie jsou podány velmi zjednodušeně a s mnoha nepřesnostmi. Jednotlivé části knihy mají rozdílnou kvalitu i formu a netvoří tak integrovaný celek. Některé části neobsahují bibliografické citace, takže nelze dohledat původ informací (příkladem za všechny budiž rámeček o metodách práce Camilla Sitteho, kde ale není uvedeno, z jakého zdroje text pochází). V částech textu nelze rozlišit, co jsou informace převzaté a co vlastní závěry autorů. V knize se opakují celé stejné odstavce v úvodu, samotném textu a shrnutí, které neshrnuje, ale opakuje obsah textu. U zahraničních příkladů chybí vysvětlení, na základě jakého klíče byly vybrány. Jazyková stránka textu je kolísavá, některé části obsahují spoustu chyb gramatických i obsahových (např. záměna termínu polyfunkční a polycentrický). Grafická úprava knihy neprospívá přehlednosti a porozumění struktuře textu a jazyková korektura a důkladná ediční práce by byla rovněž ku prospěchu výsledku. Pro hodnocení z hlediska společenské relevance jde o práci, která potřebné téma revitalizace center měst podává způsobem, který může možná najít dílčí uplatnění, ale forma i obsah výraznějším využití v praxi neodpovídají. Není zřejmé, které cílové skupině je takto pojatá kniha určena. Z těchto důvodů hodnotíme výsledek jako průměrný.“

4) Rozdíly uvnitř oborů – podíl špičkových a podprůměrných výsledků v subfordech; komentář – jak se podobory liší a proč tomu tak je.

Vzhledem k relativně nízkým počtům výsledků v jednotlivých D-FORDech, které jsou v oboru FORD 5.7 Sociální a ekonomická geografie celkem čtyři, není možno z rozdílů mezi sub-FORDy vyvozovat (aktuálně ani dlouhodoběji) zásadní závěry ani ve vztahu k VO ani k hodnocení v subfordech. Diverzita hodnocení je vysoká při nízkém počtu výsledků a neumožňuje významnější zobecnění. Lze uvést jen, že 7 výsledků je vykazováno pod Urban studies, pak 6x Cultural and economic geography, 5 pod Environmental sciences – social aspects, nejméně pak pod Transport planning-social aspects of transport tj. 3. Čtyři výsledky nebyly pod Podobor ani zařazeny (důvody neznáme). Nejlepší výsledky předložila PŘF UPOL, PŘ UK, Sociologický ústav AV. Znovu upozorňuji na sporná až chybná zařazení nejen pod D-FORD, ale i pod FORD 5.7. Autoři výsledků nemají někdy geografické vzdělání ani myšlení a nepůsobí na geografických pracovištích ani s nimi nespolupracují. Pouhý zjednodušující

myšlenkový předpoklad, že vše se odehrává v geografickém prostoru a je tudíž „geografické“ a výsledek výzkumu je tedy vždy zařaditelný pod 5.7, je zavádějící.

5) Srovnání výsledků podle obou kritérií hodnocení. Komentář.

V rámci kritéria Přínos k poznání bylo hodnoceno 13 výsledků a průměr činil 2,38. V rámci kritéria Společenská relevance bylo hodnoceno 10 výsledků (jeden nehodnocen) a průměr hodnocení činil 3,20.

Lepší hodnocení dosáhly výstupy v kritériu Přínos k poznání – 2x1-špičkový, 5x2-excelentní, pak 5x3, 1x4. V rámci kritéria Přínos k poznání bylo hodnoceno 13 výsledků a průměr činil 2,38. Zejména se jednalo o recenzované odborné články J – tedy bibliometrizované.

V kritériu Společenská relevance bylo hodnoceno 10 výstupů, z toho 1x2, 4x3 a 2x4, 1x5 a 1x nehodnocen. Průměr činil 3,2. Jako špičkový nebyl hodnocen žádný výsledek, jako 2-excelentní 1, jako 3-velmi dobrý 4, jako 4-průměrný 4 a 5-podprůměrný 1.

Vzhledem k tomu, že v 16 případech se hodnocení rozcházelo o 1 stupeň, takže mohl a musel výstup zhodnotit garant hodnocení. Platí, že výstupy v Přínos poznání jsou významně lepší než v kritériu Společenská relevance.

6) Neohodnocené výsledky – zdůvodnění, proč se nepodařilo získat dostatek posudků.

Vzhledem k tomu, že v 16 případech se hodnocení rozcházelo o 1 stupeň, takže mohl a musel výstup zhodnotit garant hodnocení. Platí, že výstupy v Přínos poznání jsou významně lepší než v kritériu Společenská relevance. Garant musel vyhledávat hodnotitele i v dalších FORD 5 oblastech jako je například sociologie.

Ochota vědeckých pracovníků ujmout se hodnocení (a také pak realizovat kvalitní hodnocení (v požadovaném čase) není vysoká. Je problematické, nalézat odpovídající hodnotitele mezi autentickými sociálními geografy (vzděláním, příslušnosti ke katedře geografie a charakterem výzkumného zaměření) a často hodnotí také architekti (Podobor Urban studies), sociologové (Cultural and economic geography), dopravní specialisté (Transport planning), politologové.

7) Podíl bibliometrizovaných výsledků přihlášených do vzdáleného hodnocení, jejich úspěšnost, komentář.

Celkem bylo předloženo do hodnocení v M1 13 bibliometrizovaných výsledků, druh J, tedy 56 %, a to zejména v kritériu Přínos k poznání (12 ks z 13). V rámci kritéria Přínos k poznání byly všechny vysoce hodnocené a nadprůměrné výsledky bibliometrizované (tzn. články ve špičkových odborných časopisech. Jako garant však považuji přístup vykazovat Jimp v rámci M1 tj. vzdáleného hodnocení za sporný, neboť dvakrát bonifikuji stejný výsledek (tedy v rámci M1 i M2). Modul 1 Vzdálené hodnocení by mělo být spíše pro knihy, kapitoly v knize, metodiky apod. Avšak pro kritérium „Přínos k poznání“ je konfrontace a komparace bibliometrizovatelných a nebibliometrizovatelných výsledků cenná (pozn. nebibliometrizovatelné v přínosu poznání propadly v 5.7). Nebibliometrizovatelné výsledky by měly být primárně v kategorii společenská relevance.

8) Problémy a otázky, sporné výstupy ve FORD 5.7

Kalibrace hodnotitelů

Analogicky předchozím létům se hodnocení hodnotiteli někdy dosti rozchází s logikou Metodiky 2017+. Problémem je vnímání použité škály hodnocení hodnotiteli, kteří nejsou explicitně proškoleni. Škála není symetrická jen stupeň 5 je v podstatě explicitně podprůměr (na rozdíl od empirického statistického podprůměru). Trend kalibrace je nadále zlepšující se, avšak stále suboptimální, protože v některých málo případech se můžeme domnívat, že hodnotitel/ka byl velice rigorózní a uplatnil stupnici hodnocení v jejím přísném znění. Někdy zase naopak, že zohlednil český hodnotící kontext (viz poznámka) a v důsledku hodnotil lépe. Chybné hodnocení či úmysl („poškodit“ či „pomoci“) nebývá explicitně průkazný.

Problematické zůstává hodnocení společenské relevance. Určité školení hodnotitelů by pomohlo objektivizaci hodnocení, což jsem již navrhoval v minulých letech.

Kvalitních a vstřícných hodnotitelů pro FORD 5.7 - zejména z řad autentických geografů - je zatím vzhledem k tematické diverzitě stále málo. Pokud jsou v systému k nalezení přes klíčová slova, tak deklarují, že jsou „podjatí“. Zahraniční hodnotitelé dlouhodobě nereagují a jejich termíny propadají.

Kvalita podkladů pro hodnocení dodávaných VO

Kvalita podkladů pro hodnocení dodávaných výzkumnými organizacemi je stále problematická. Jako příklady mohu uvést, že výzkumné organizace VO někdy nepředložily dané publikace (např. ZČU Plzeň) nebo uváděly zavádějící informace (Fakulta managementu VŠE předkládala O – tedy Jiné, avšak nahrála odbornou publikaci). Problémy nevytvářejí pravděpodobně autoři publikací, ale „ne/zodpovědní“ pracovníci v administrativních funkcích ve výzkumných organizacích. Autoři pak zřejmě nejsou ani vyzváni ke kontrole odesílaných/odeslaných údajů. Opět se domnívám, že určité proškolení administrativních pracovníků či vysvětlující dopis zaslaný VO by pomohlo.

Pokusy o podvod či přilepšení

Pokusy o podvod či přilepšení nebyly zaznamenány.

Využití možnosti udělení jiné známky, než navrhli hodnotitelé

Možnost byla garantem využita dle pravidel. Posudky nebyly k přepracování vráceny vzhledem k nedostatku hodnotitelů a relativnímu nedostatku času (ve skutečnosti se nejedná o nedostatek času ale o určitou nespolehlivost, nezodpovědnost či liknavost některých oslovených hodnotitelů). Nezodpovědný přístup je relativně častý – řada termínů propadá; naopak často je správně hodnotiteli hlášen konflikt zájmů.

Fungování aplikace SKV

S aplikací nemám významný problém. Jako garant chci pochválit pracovníky Úřadu vlády za rychlost práce a spolehlivost v komunikaci. Na návrh garanta byli noví hodnotitelé vždy rychle zaevidováni a zařazeni.

Ve FORD 5.7 stále chybí další kvalitní hodnotitelé pro oblast např. environmentální geografie či pro hodnocení publikací na rozhraní společenských a přírodních věd. Mnozí hodnotitelé

mnohdy vůbec nereagují (pozn. máme na ně správné emaily a jiné kontakty jako číslo mobilu?).